

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Tdo/46/2020
Identifikačné číslo spisu: 2519010093
Dátum vydania rozhodnutia: 9. decembra 2020
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia:
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2519010093.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a členov senátu JUDr. Patrika Príbelského a JUDr. Petra Paludu na neverejnom zasadnutí konanom 9. decembra 2020 v Bratislave, v trestnej veci obvineného G. O., pre prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona účinného do 31. júla 2019, o dovolaní obvineného G. O. proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 5To/104/2019, z 10. októbra 2019, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného G. O. o d m i e t a.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 8T/25/2019, z 5. augusta 2019 bol obvinený G. O. uznaný za vinného zo spáchania prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. f), ods. 3 písm. b) Trestného zákona v znení účinnom do 31. júla 2019, ktorého sa dopustil na skutkovom základe podrobne opísanom vo výrokovej časti označeného rozsudku.

Za to súd prvého stupňa obvinenému uložil podľa § 212 ods. 3 Trestného zákona v znení účinnom do 31. júla 2019, s poukazom na § 36 písm. n) Trestného zákona, § 37 písm. m) Trestného zákona, § 38 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere dva roky. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona ho súd na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Krajský súd v Trnave uznesením, sp. zn. 5To/104/2019, z 10. októbra 2019, postupom podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie obvineného G. O. podané len proti výroku o treste rozsudku Okresného súdu Piešťany, sp. zn. 8T/25/2019, z 5. augusta 2019.

Proti označenému uzneseniu Krajského súdu v Trnave, podal dovolanie obvinený G. O. z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku, a to v časti výroku o treste ako aj proti konaniu, ktoré jeho vydaniu predchádzalo.

V dovolaní argumentoval v podstate takto: „Dovolanie odôvodňujem tým, že zásadným spôsobom bolo porušené právo obvineného na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] a zároveň tým, že: rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku]. V zmysle dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uvádzam, že som predložil prostredníctvom svojho obhajcu viaceré návrhy na doplnenie dokazovania v priebehu súdneho konania, ktoré nie všetky boli vykonané, a to jednak na okresnom súde, ale aj na súde krajskom. Mám za to, že súd sa otázkou, či navrhovaný dôkaz pripustí alebo ho odmietne, nezaoberal dostatočne citlivo ani na základe starostlivých uvážení. Podľa môjho názoru mal súd akceptovať návrhy na doplnenie dokazovania nielen výsluchom pracovníka ÚPSVAR vo vzťahu k nevyplatenému resocializačnému príspevku a jeho vplyvu na konanie, pohnútku, okolnosti spáchania skutku, ale najmä zabezpečením celej zdravotnej dokumentácie vedenej MUDr. Karolom Hlavom a tiež vyhodnotením lekárskejších správ predložených na verejnom zasadnutí konanom na Krajskom súde v Trnave dňa 10.10.2019 (prípadne vypracovaním znaleckého posudku), a to najmä z dôvodu vplyvu zmeny liekov na konanie, vnímanie a rozhodovanie obvineného. Zmenená dávka a zmenený druh liekov mohol viesť k poruchám vnímania, rozhodovania a k nesprávne konaniu, nakoľko obvinený uvádzal napríklad, že si nespomína, ako sa do obchodu U. dostal. Je nevyhnutné, aby súd starostlivo objasnil okolnosti trestného činu, ktoré majú vplyv aj na výšku trestu, pričom mám za to, že posúdenie zdravotného stavu vrátane zdravotnej dokumentácie a predložených lekárskejších správ bolo kľúčové pre následné rozhodnutie súdu týkajúce sa výšky trestu ako aj zohľadnenia poľahčujúcej okolnosti v zmysle ustanovenia § 36 písm. c) Trestného zákona. Z uvedeného vyplýva, že boli porušené základné práva obvineného, a to právo na obhajobu vo vzťahu k dokazovaniu, ktoré malo vplyv na výšku trestu. Dovolanie zároveň odôvodňujem tým, že rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku]. Nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia vidím v tom, že súd nedostatočne zohľadnil vyhlásenie o vine obvineného, ktoré má značný vplyv aj na ukladanie trestu, nakoľko vyhlásenie o vine je možné postaviť na úroveň dohody o vine a treste s prokurátorom. Z uvedeného vyplýva, že vyhlásenie viny obvineného znamenalo pomerne výraznejší postoj ku spáchanej trestnej činnosti a túto okolnosť bolo potrebné zohľadniť pri ukladaní trestu (kde zákon dokonca po uskutočnení vyhlásenia o vine umožňuje zníženie trestu pod dolnú hranicu trestnej sadzby). Žiadam, aby dovolací súd preskúmal zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia v časti výšky trestu ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, a po zistení dôvodu dovolania vyslovil porušenie zákona a súčasne napadnuté rozhodnutie, popr. aj predchádzajúce rozhodnutia, zrušil (v časti výšky trestu) a následne prikázal súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec znovu prerokovala rozhodol“.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor nasledovne: „Vzhľadom na skutočnosť, že v dôsledku vyhlásenia v zmysle § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ktoré urobil obžalovaný, súd poučil obžalovaného o právnych následkoch takého vyhlásenia v rozsahu § 257 ods. 2 Trestného poriadku, a to podľa ods. 5 a 8 citovaného ustanovenia. Podľa ods. 5 naposledy citovaného ustanovenia - ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo urobil vyhlásenie podľa ods. 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), písm. d), písm. f), písm. g) a písm. h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písmeno c) Trestného poriadku. Z vyššie uvedeného rezultuje logický záver, že dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nie je v tomto prípade možné a nebude na neho z pohľadu prokuratúry z vecného hľadiska reflektované. Dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je prípustné a k nemu uvádzam nasledovné. Som toho názoru, že súd na hlavnom pojednávaní z 05. 08.2019 vykonal dokazovanie k výroku o treste v rozsahu potrebnom pre samotné rozhodnutie. Nad rámec všeobecného uvádzania poukazujem na tú skutočnosť, že súd na hlavnom pojednávaní prečítal podstatnú časť znaleckého posudku MUDr. Ondrisovej a oboznámil správy a posudky k obžalovanému, aktuálny odpis registra trestov, pričom bolo zachované právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Vzhľadom na

to, že strany nenavrhlí vypočít' znalca, tento nebol vypočítý. Súd sa podľa môjho názoru na hlavnom pojednávaní a v napadnutom rozhodnutí dostatočne vysporiadal s návrhmi na vykonanie dokazovania a procesným spôsobom ich odmietol. Súd odmietol vykonať výsluch zamestnanca úradu práce k poskytnutiu resocializačného príspevku, ako aj prehratie všetkých kamerových záznamov predajne U. v čase skutku k ozrejmieniu hranice pokladničnej zóny, ktoré navrhla obhajoba poukazujúc i na to, že to má vplyv na výšku trestu. Čo sa týka zamestnanca úradu práce, súd nespochybňoval tvrdenie obžalovaného, že ihneď po prepustení mu nebol vyplatený resocializačný príspevok 70 Eur, hoci úrad práce v správe uviedol, že mu bol poskytnutý od februára 2019, o čom mohol úrad rozhodnúť v priebehu zadržania obžalovaného. Pre rozhodovanie o druhu a výmere trestu nepovažoval súd za potrebné k týmto skutočnostiam vypočít' zamestnanca úradu práce. Samotná okolnosť, že obžalovanému nebol ihneď druhý deň po prepustení poskytnutý resocializačný príspevok, táto okolnosť aj podľa názoru prokuratúry ho neoprávňovala ku krádeži, najmä prihliadnuc na to, že predmetom jeho záujmu neboli základné potraviny, ale 11 ks balení pistácií. Obžalovaný teda nekradol preto, že by bol hladný. Okrem toho mal pri sebe v čase zadržania asi 18 Eur, za čo si mohol kúpiť jedlo, prípadne aj lieky, ktoré potrebuje ako náhradu za heroín. Tu treba poukázať aj na skutočnosť, že obžalovaný bol v čase skutku pod značným vplyvom alkoholu, teda mal finančné prostriedky na jeho zaobstaranie si. Bol to obžalovaný, ktorý si určil prioritu v použití finančných prostriedkov. Čo sa týka prebratia kamerových záznamov k ozrejmieniu hranice pokladničnej zóny, súd odmietol vykonať tento dôkaz s poukazom na skutočnosť, že súd pred podaním tohto návrhu prijal vyhlásenie obžalovaného o jeho vine, teda nevykonával dokazovanie o vine. Otázkou hranice pokladničnej zóny by bolo možné skúmať pri rozhodovaní o vine obžalovaného, avšak súd toto dokazovanie vo veci nevykonával. Okrem toho treba podotknúť, že rovnakej trestnej činnosti sa obžalovaný dopustil opakovane v minulosti, a teda veľmi dobre pozná okolnosti, za ktorých sa dopustí drobnej krádeže, resp. prečinu krádeže. Súčasne by vykonanie tohto dôkazu nijakým spôsobom neovplyvnilo určovanie druhu či výmery trestu. Som toho názoru, že pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd vychádzal z ustanovení § 34 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona, pričom vzal do úvahy spôsob spáchania činu, jeho následky, zavinenie, pohnútku, poľahčujúce okolnosti, priťažujúce okolnosti, osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy a ďalšie vykonanie dôkazov nebolo potrebné. Dokazovanie k zdravotnému stavu obžalovaného pokladám na hlavnom pojednávaní zo dňa 05.08.2019 za vykonané v dostatočnej miere. Znalkyňa MUDr. Ľubica Ondrisová z odvetvia psychiatria v znaleckom posudku číslo 11/2019 uviedla, že obžalovaný je závislý od viacerých psychoaktívnych látok - od alkoholu, heroínu, pervitínu a taktiež od liekov - benzodiazepínov. Vzhľadom na to, že obžalovaný skutok vykonal v súvislosti s alkoholickou opitnosťou (0,87 mg/l alkoholu vdychu, čo je v prepočte 1,81 promile) a pod vplyvom liekov, bolo by u neho dôvodné navrhnuť ochranné protialkoholické a protitoxikomanické liečenie ústavnou formou, avšak obe liečenia má obžalovaný v súčasnosti nariadené na základe rozhodnutia Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 22.06.2017 vo veci vedenej pod č. k. 2T/11/2017, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 05.09.2017 vo veci vedenej pod č. k. 23To/85/2017, preto v záujme zabránenia duplicity, mu nie je potrebné nariaďovať tieto liečenia. K citovaným porušením práva obvineného na obhajobu v zmysle podaného dovolania uvádzam, že podľa môjho názoru neboli porušené práva obvineného G. O. na obhajobu, nakoľko obvinený obhajcu mal a mohol využívať právnu pomoc, čo aj reálne realizoval. Rozhodnutie a postup Krajského súdu v Trnave zo dňa 10.10.2019, sp. zn. 5To/104/2019, ktorým bolo podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného zamietnuté, považujem tiež za zákonné a dôvodné. Odvolací súd preskúmal napadnutý výrok o treste, resp. jeho zákonnosť a dôvodnosť, pričom nezistil pochybenie pri ukladaní trestu a ani to v konaní, ktoré mu predchádzalo. Dokazovane, ktoré bolo vykonané na súde prvého stupňa, bolo zákonné, prvostupňový ako aj druhostupňový súd dospel bez dôvodných pochybností k totožnému právnomu záveru vo vzťahu k napadnutému trestu. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti mám za to, že nedošlo k porušeniu práva obžalovaného na obhajobu, a to ani z pohľadu materiálnej a ani formálnej stránky. Vzhľadom na tieto skutočnosti považujem rozsudok Okresného súdu Piešťany zo dňa 05.08.2019, sp. zn. 8T/25/2019, v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 10.10.2019, sp. zn. 5To/104/2019, za zákonné a dôvodné".

Na vyjadrenie prokurátora reagoval obvinený takto: „Podstata argumentov dovolania obvineného, pokiaľ ide o tento dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, sa týkala výlučne vo vzťahu k výroku o treste, nie výroku o vine. Obvinený namieta výlučne výšku uloženého

nepodmienečného trestu odňatia slobody v súvislosti so skutočnosťou, že súd nesprávne použil hmotnoprávne ustanovenie, keď nezohľadnil pri ukladaní trestu vyhlásenie obvineného o vine, ktoré je možné pri ukladaní trestu postaviť na roveň s konaním o uzavretí a schválení dohody o vine a treste, a teda malo zásadný vplyv na ukladanie trestu. Prokurátor vo svojom vyjadrení k dôvodu dovolania uvedenému v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uvádza, že súd na hlavnom pojednávaní vykonal dokazovanie k výroku o treste v rozsahu potrebnom pre samotné rozhodnutie, prečítal podstatnú časť znaleckého posudku MUDr. Ondrisovej, oboznámil správy a posudky, aktuálny odpis z registra trestov a bolo zachované právo vyjadriť sa k nim. Naďalej zastávam názor, že obhajovacia zásada bola počas konania porušená z dôvodov uvedených v samotnom dovolaní. Prokurátor vo vyjadrení uvádza, že predmetom záujmu neboli základné potraviny, ale 11 kusov balení pistácií, že obžalovaný nekradol preto, že bol hladný, okrem toho mal pri sebe v čase zadržania asi 18,- EUR, za čo si mohol kúpiť jedlo, prípadne lieky, že obžalovaný bol pod vplyvom alkoholu, teda mal finančné prostriedky na jeho zaobstaranie si a bol to obvinený, ktorý si určil prioritu v použití finančných prostriedkov. Je nutné uviesť, že tieto závery prokurátora nie sú správne a nevychádzajú z vykonaného dokazovania. Obvinený už počas konania uvádzal, že mal finančné prostriedky od matky, avšak nebolo ich dostatok na zabezpečenie si všetkých liekov, ktoré obvinený denne užíva, ďalej uvádzal, že bol v núdzi týkajúcej sa nedostatku liekov, ako aj uvádzal, že skutočnosť, že bol pod vplyvom alkoholu neznamená, že si alkohol zaobstaral za vlastné finančné prostriedky. Taktiež uvádzal, že skutočnosť, že mu nebol poskytnutý resocializačný príspevok napriek tomu, že oň v dostatočnom predstihu požiadal, aby mal finančné prostriedky na lieky, majú vplyv na okolnosti spáchania trestného činu aj pohnútku, čo má vplyv na určenie výšky trestu. Zároveň mám za to, že prehratie kamerových záznamov k ozrejmieniu hranice pokladničnej zóny mohlo ovplyvniť určovanie výmery trestu, nakoľko sa jedná o spôsob spáchania činu. Taktiež nie je možné považovať dokazovanie k zdravotnému stavu obvineného na hlavnom pojednávaní za vykonané v dostatočnej miere, ako uvádza prokurátor. Znalec MUDr. Ondrisová sa nezaoberala vplyvom zmeny liekov na konanie, vnímanie a rozhodovanie obvineného v čase spáchania skutku. Vykonanie dôkazov navrhnutých obvineným k jeho zdravotnému stavu v čase spáchania skutku vrátane posúdenia zdravotnej dokumentácie a predložených lekárskejších správ považujem za podstatné pre náležité objasnenie okolností trestného činu, ktoré majú vplyv aj na výšku trestu a pre posúdenie zohľadnenia poľahčujúcej okolnosti v zmysle ustanovenia § 36 písm. c) Trestného zákona. Z uvedeného je zrejmé, že súd nevzal dostatočne do úvahy spôsob spáchania činu, jeho následky, zavinenie, pohnútku, osobu páchatel'a, poľahčujúce okolnosti a ostatné, ku ktorým nevykonal obvineným navrhované dôkazy a neboli tak zohľadnené do úvahy všetky skutočnosti, ktoré sú v prospech páchatel'a - obvineného a boli porušené základné práva obvineného, a to právo na obhajobu vo vzťahu k dokazovaniu, ktoré malo vplyv na výšku trestu. Na základe uvedeného žiadam, aby dovolací súd rozhodol v zmysle návrhu obvineného uvedeného v Dovolaní zo dňa 15.07.2020".

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku), pred vydaním rozhodnutia o dovolaní, skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že boli splnené podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného G. O. nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky dovolania a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chyby napadnutého rozhodnutia a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012-I).

Z uvedeného je potrebné vyvodit', a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti,

generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti, nemôže ísť nad rámec návrhu, a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto najvyšší súd podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

Dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Považovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese Slovenskej republiky odvolanie. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V odvolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa konštatuje, že sa jedná o dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku.

Z predloženého spisu vyplýva, že obvinený G. O. na hlavnom pojednávaní pred Okresným súdom Piešťany, konanom 29. mája 2019 vyhlásil, že je vinný (č. l. 186) a následne okresný súd postupom podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku prijal vyhlásenie obvineného G. O. o priznaní viny (č. l. 187).

Najvyšší súd pripomína znenie § 257 ods. 5 Trestného poriadku, podľa ktorého: „Ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe, alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnutelné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c)“.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že priznanie viny je neodvolateľné (nemenné), ak nebolo podané dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V predmetnej veci dovolanie síce formálnym označením zodpovedá dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nie je však podložené žiadnymi vecnými či relevantnými argumentmi, ktoré by čo i len čiastočne naznačovali jeho splnenie. Preto najvyšší súd uvádza.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), c), d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv

jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „práva na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadne porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku ak súd rozhodol, že vyhlásenie obžalovaného podľa odseku 5 prijíma, zároveň vyhlási, že dokazovanie v rozsahu, v akom obžalovaný priznal spáchanie skutku, sa nevykoná, a vykoná dôkazy súvisiace s nepriznaným skutkom, výrokom o treste, náhrade škody alebo ochranného opatrenia. To nevyklučuje možnosť výsluchu obžalovaného o účasti inej osoby na žalovanej trestnej činnosti.

V prípade konania v rámci, ktorého obvinený priznal vinu a súd prijal jeho vyhlásenie o vine v dôsledku čoho sa nevykonalo žiadne dokazovanie k výroku o vine (§ 257 ods. 8 Trestného poriadku) sú nároky na naplnenie tohto dovolacieho dôvodu zvýšené a skutočne k porušeniu práva na obhajobu zásadným spôsobom môže dôjsť len celkom výnimočne najmä vtedy, ak by obvinený nemal obhajcu, hoci by boli splnené dôvody na povinnú obhajobu. Iné prípady porušenia práva na obhajobu sú prakticky vylúčené nakoľko, a to najvyšší súd opätovne zdôrazňuje, k výroku o vine - k priebehu a okolnostiam skutku sa žiadne dôkazy nevykonávajú.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného G. O. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Napriek tomu dovolací súd poznamenáva:

Pokiaľ ide o obvineným namietané odmietnutie návrhu na doplnenie dokazovania - nevykonanie navrhnutých dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (R 116/2014).

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za

skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Vyššie uvedený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súdu dovolacieho o nemožnosti preskúmania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ teda neúplnosť a nesprávnosť skutkových zistení ustálených súdmi nižších súdov nemôže dovolací súd preskúmať v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto „skutkové“ preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť (a vo svojej podstate obchádzať) prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, napríklad uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal (s argumentom, že preto bolo chybou jeho odmietnutie postupom podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku).

Posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu totiž nie je možné bez komplexného vyhodnotenia dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadlený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného.

Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležité zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v predmetnej veci medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

V konkrétnej veci, kde bolo vykonané len obmedzené množstvo dôkazov k výroku o treste a žiadny k výroku o vine (súd prijal vyhlásenie obvineného o vine), a to za prítomnosti obhajkyne obvineného najvyšší súd nezistil ani len v náznakoch naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd uzatvára:

1/ Proti výroku o vine rozsudku súdu I. stupňa, ktorý bol výsledkom postupu podľa § 257 ods. 5, ods. 7 Trestného poriadku, možno dovolanie proti výroku o vine podať len podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku - bez výhrad.

2/ Zmenu výroku o treste v rozsudku, ktorý bol výsledkom postupu podľa § 257 ods. 5, ods. 7 Trestného poriadku, možno docieľiť dovolaním podaným podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku - ak bol uložený trest mimo zákonom ustanovenej trestnej sadzby, alebo bol uložený taký

druh trestu, ktorý zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa. To nie je prípad obvineného G. O., pretože okresný súd obvinenému ukladal trest v správne ustálenej trestnej sadzbe podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona s ohľadom na § 36 písm. n) Trestného zákona a § 37 písm. m) Trestného zákona.

Nepoužitie pri ukladaní trestu aj ustanovenia § 39 ods. 1, ods. 2 písm. d) Trestného zákona (ako opatrne naznačil dovolateľ) nie je okolnosťou napĺňajúcou tento ani iný dovolací dôvod (R 5/2011).

3/ Zmenu výroku o treste v rozsudku, ktorý bol výsledkom postupu podľa § 257 ods. 5, ods. 7 Trestného poriadku, možno doceliť dovolaním podaným podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku - rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia len vtedy, keby bol obvinenému uložený trest v rozpore s hmotnoprávnymi ustanoveniami kogentnej povahy, vzťahujúcimi sa na druh a výmeru trestu - ustanovenia o úhrnnom, súhrnnom, spoločnom a ďalšom treste - § 41, § 42, § 43 Trestného zákona.

Nejde a nemôže ísť o situáciu, ktorá by sa mala opierať o preskúmavanie správnosti právnej kvalifikácie konania obvineného, pretože výrok o vine je z tohto dovolacieho dôvodu nenapadnuteľný a nezmeniteľný (viď. bod 1/).

Pokiaľ obvinený namieta neprimeranosť - prísnosť uloženého trestu, tak výrok o treste mohol v predmetnej veci najvyšší súd skúmať len s ohľadom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku, nie s ohľadom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ako uviedol obvinený v dovolaní.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku:

V tomto prípade možno podať dovolanie z jedného z týchto dôvodov:

- obvinenému bol uložený trest mimo trestnej sadzby ustanovenej v Trestnom zákone alebo
- obvinenému bol uložený taký druh trestu, ktorý Trestný zákon nepripúšťa.

Uložením trestu mimo zákonnej trestnej sadzby sa rozumie uloženie trestu odňatia slobody obvinenému mimo trestnej sadzby ustanovenej Trestným zákonom za trestný čin, zo spáchania ktorého bol uznaný za vinného, ako aj prekročenie maximálne povolenej výmery trestu (trestu domáceho väzenia, trestu povinnej práce, peňažného trestu, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia a pod.). Dovolanie možno podať aj vtedy, ak súd uložil obvinenému taký druh trestu, ktorý Trestný zákon za prejednávaný trestný čin nepripúšťa (napr. uloženie trestu prepadnutia majetku za prečin). Tento dovolací dôvod možno použiť aj v prípadoch, pri ktorých boli súčasne uložené tresty, pričom Trestný poriadok uloženie takýchto trestov súčasne nepripúšťa.

Druhom trestu, ktorý zákon nepripúšťa, sa rozumejú najmä prípady, kedy bol obvinenému uložený niektorý z druhov trestov (§ 32 Trestného zákona) bez splnenia tých podmienok, ktoré zákon predpokladá, t. j. pokiaľ v konkrétnom prípade určitému páchatelovi za určitý trestný čin nebolo možné uložiť niektorý druh trestu s ohľadom na jeho zvláštne zákonné podmienky (napríklad trest vyhostenia občanovi Slovenskej republiky, trest zákazu činnosti za trestný čin, ktorý nebol spáchaný v súvislosti s touto činnosťou, trest prepadnutia veci, ktorá nepatrí páchatelovi a pod.).

Okresný súd pri zistení poľahčujúcej okolnosti - § 36 písm. n) Trestného zákona a zistení jednej priťažujúcej okolnosti - § 37 písm. m) Trestného zákona správne a v súlade so zákonom ukladal obvinenému O. trest podľa § 38 ods. 2, Trestného zákona v sadzbe s rozpätím šesť mesiacov až tri roky, a teda trest bol obvinenému uložený v zákonom stanovenej trestnej sadzbe. Možno teda skonštatovať, že v prerokúvanej veci bol obvinenému uložený taký druh trestu, ktorý zákon pripúšťa a trest mu bol uložený v rámci trestnej sadzby (nie mimo nej).

Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nemôže byť len neprimeranosť trestu pociťovaná obvineným či už ako prísna alebo mierna, ak bol trest vymieraný v rozmedzí určitej trestnej sadzby. Obvinený môže dovolaním účinne namietat' len nezákonne uložený trest mimo hraníc

trestnej sadzby, prípadne neprípustný trest, nie však voľnú úvahu súdu pri hodnotení dôkazov vzťahujúcich sa k voľbe druhu a výmery trestu.

Pokiaľ nejde o situáciu, keď výrok o treste nemôže obstať v dôsledku toho, že je chybný výrok o vine, možno výrok o treste napadnúť z hmotnoprávnej pozície zásadne len prostredníctvom dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku. Vzájomný vzťah dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. i) a § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku je taký, že prvý z nich je všeobecným hmotnoprávnym dôvodom a druhý špeciálnym hmotnoprávnym dôvodom vzťahujúcim sa k výroku o treste. Z logiky tohto vzťahu potom vyplýva, že samotný výrok o treste okrem prípadov nesprávnej aplikácie ustanovení kogentnej povahy viažucej sa k rozhodovaniu o treste môže byť napadnutý prostredníctvom nie všeobecného, ale len prostredníctvom špeciálneho dovolacieho dôvodu, ktorý sa viaže k výroku o treste.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nemôže byť naplnený ani tým, že obvinenému nebol uložený trest odňatia slobody za použitia ustanovenia § 39 Trestného zákona. Hoci súd môže využiť moderačné ustanovenie podľa uvedených ustanovení a trest vymerať v rámci zníženej trestnej sadzby, ak však takto neučiní, nemožno sa v dovolacom konaní domáhať uloženia nižšieho trestu. Je výhradnou právomocou prvostupňového alebo odvolacieho súdu, aké okolnosti zohľadní pri výmere trestu a použitie ustanovenia § 39 Trestného zákona a zásah do tejto právomoci súdov nižšieho stupňa zo strany dovolacieho súdu by bol porušením zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí. Obdobný záver možno primerane aplikovať aj na situáciu, keď je obvinenému ukladaný trest po prijatí jeho vyhlásenia o priznaní viny.

Trest odňatia slobody bol obvinenému uložený v zákonom stanovenej trestnej sadzbe, čiže zákonným spôsobom, preto spomenutá námietka nenapĺňa dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku a ani iný dovolací dôvod.

P o u č e n i e :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.